

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 183/2012-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 2. mája 2012 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. A. O., P., zastúpeného advokátom JUDr. L. L., P., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 9 Co 285/11-24 z 30. novembra 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. A. O. o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. februára 2012 doručená sťažnosť JUDr. A. O. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a

práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej „krajský súd“) č. k. 9 Co 285/11-24 z 30. novembra 2011 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol v postavení navrhovateľa účastníkom konania o určenie, že jeho odmeňovanie je v rozpore so zásadou rovnakého zaobchádzania a o náhradu nemajetkovej ujmy vedeného Okresným súdom Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 10 C 94/2007. Okresný súd uznesením č. k. 10 C 94/2007-20 z 2. mája 2011 (ďalej aj „uznesenie okresného súdu“) konanie zastavil pre nezaplatenie súdneho poplatku za návrh, na ktorého zaplatenie vyzval sťažovateľa výzvou z 25. októbra 2010. Sťažovateľ podal proti uvedenému uzneseniu odvolanie tvrdiac, že ide o konanie „vo veci pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy“, ktoré je od poplatku oslobodené, a že konania vo veciach súvisiacich s porušením zásady rovnakého zaobchádzania boli spoplatnené až od 1. januára 2009, a preto návrh podaný do 31. decembra 2008 spoplatneniu nepodlieha. Krajský súd však napadnutým uznesením potvrdil uznesenie okresného súdu považujúc odvolanie sťažovateľa za nedôvodné.

Sťažovateľ namieta, že označenými rozhodnutiami všeobecných súdov boli uvedené články ústavy, listiny a dohovoru „o práve na spravodlivý proces a o práve na prístup súdu“ porušené. Poukazuje na právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uvedený v rozsudku sp. zn. 4 Cdo 39/2007 z 29. marca 2007, podľa ktorého sa súdne poplatky nevyberajú za konania, ktoré nie sú uvedené v sadzobníku súdnych poplatkov v prílohe zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“), v takom prípade poplatková povinnosť nevzniká a analogické určenie výšky súdneho poplatku neprichádza do úvahy. Sťažovateľ ďalej uvádza, že analogické určovanie «výšky súdneho poplatku neprichádza do úvahy, pretože v zmysle článku 59 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky dane a poplatky možno ukladať zákonom alebo na základe zákona, a ak zákon o súdnych poplatkoch ukladá poplatkové povinnosti, musia byť tieto povinnosti stanovené jasne a jednoznačne. Pokiaľ tomu tak nie je, zodpovedá ústavne konformnému výkladu zákona o súdnych poplatkoch záver

rešpektujúci zásadu „v pochybnostiach v prospech poplatníka“, t. j. záver, že poplatková povinnosť v týchto prípadoch nevznikla.

Tým, že všeobecné súdy rozhodli v rozpore so zákonom č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a právnym názorom obsiahnutým v citovanom rozsudku Najvyššieho súdu SR, došlo k tomu, že mi zamedzili možnosť uplatniť si svoje právo na spravodlivý proces, ktoré právo je garantované Ústavou Slovenskej republiky. Listinou základných práv i slobôd i Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Netvrdím, že uloženie poplatkovej povinnosti v tejto občiansko-právnej veci samo o sebe je v rozpore s článkom 46 ods. Ústavy SR ani s právom na prístup k súdu chráneným v článku 6 ods. 1 Dohovoru. Tvrdím iba, že porušením zákona osudných poplatkoch všeobecnými súdmi došlo k porušeniu môjho práva o prístupe k súdu a tak i práva na spravodlivý proces. Súdy mi neumožnili, aby sa moja vec prejedнала. Urobili tak nezákonnými rozhodnutiami o zastavení konania a potvrdením prvostupňového rozhodnutia, a pritom nerešpektovali zákon o súdnych poplatkoch a jeho prílohu (sadzobník) platné v čase vzniku poplatkovej povinnosti.».

Na základe uvedeného sťažovateľ ústavnému súdu navrhuje vydať takéto rozhodnutie:

„Krajský súd v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Co 285/2011 porušil základné právo sťažovateľa na spravodlivý proces a právo na prístup k súdu zaručené podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, článok 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 30. 11. 2011, č. k. 9 Co 285/11-24, sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

Krajský súd v je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia vo výške 323,50 Eur na účet právneho zástupcu... v lehote jedného mesiaca od doručenia tohto rozhodnutia.“

II.

V zmysle čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predpisov každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nesplnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Podľa § 237 písm. f) zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej aj „OSP“) dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Z listinných dôkazov, ktoré mal ústavný súd k dispozícii, je zrejmé, že krajský súd napadnutým uznesením potvrdil uznesenie okresného súdu, ktorým bolo konanie zastavené pre nezaplatenie súdneho poplatku, ako vecne správne. Dospel k názoru, že okresný súd postupoval správne, keď konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku v zmysle § 5 ods. 1 a § 10 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch zastavil, a vyjadril sa aj k sťažovateľovým námietkam formulovaným v jeho odvolaní so záverom, že *„spoplatnenie návrhov v tzv. antidiskriminačných konaniach v čase do 31. decembra 2008 zákon o súdnych poplatkoch celkom jasne upravoval a to tak, že podľa položky 1 písm. a) a b) Sadzobníka súdnych poplatkov poplatok z návrhu na začatie konania, ak nie je ustanovená osobitná sadzba, je 6 % z ceny predmetu konania alebo z hodnoty sporu a ak nemožno predmet konania oceniť peniazmi, poplatok je 3.000,- Sk (t. j. 99,50 eur)“*.

V konečnom dôsledku to z pohľadu sťažovateľa znamená, že všeobecné súdy odmietli poskytnúť ochranu jeho základnému právu na súdnu ochranu. Aj samotný sťažovateľ v odvolaní proti uzneseniu okresného súdu tvrdí, že *„ak súd v tomto prípade vyrobil návrhovateľovi za návrh... súdny poplatok vo výške 299 €, dochádza v zásade k prekážke domôcť sa ochrany svojich práv na súde a teda k postupu, ktorým súd upiera návrhovateľovi možnosť súdnej ochrany“*. V samotnej sťažnosti proti napadnutému uzneseniu sťažovateľ zase uvádza, že ním bolo porušené jeho právo na prístup k súdu a že označené všeobecné súdy mu *„zamedzili možnosť uplatniť si svoje právo na spravodlivý proces“*.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na rozhodovaciaj prax najvyššieho súdu, podľa ktorej odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie postup súdu, ktorým znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok dáva (napr. právo zúčastniť sa pojednávania, robiť prednesy, navrhovať dôkazy a pod.). K odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť nielen činnosťou súdu, ktorá

rozhodnutiu predchádza, ale aj samotným rozhodnutím. Takýmto rozhodnutím môže byť aj uznesenie o zastavení konania pre nedostatok procesnej podmienky, ak záver súdu o tejto otázke nie je správny a konanie v skutočnosti nedostatkom podmienky konania netrpí (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 61/03 – pozri právna databáza ASPI, judikatúra k § 239 OSP). Podobne z rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 70/93 (pozri právna databáza ASPI, judikatúra k zákonu č. 71/1992 Zb.) vyplýva, že pokiaľ odvolací súd nesprávne potvrdil uznesenie okresného súdu o zastavení konania pre nezaplatenie súdneho poplatku navrhovateľom (žalobcom) za podaný návrh, ktorý bol zo zákona osobne oslobodený od jeho platenia, treba to považovať za dovolací dôvod podľa ustanovenia § 241 ods. 2 písm. a) OSP, lebo ňou odňal tomuto účastníkovi konať pred súdom [§ 237 písm. f) OSP] a bránil mu v realizácii procesného práva domáhať sa ochrany práva na súde, ktoré bolo porušené alebo ohrozené. K podobným záverom dospel ústavný súd už v rámci svojej predchádzajúcej rozhodovacej činnosti (I. ÚS 328/09, I. ÚS 200/2010, II. ÚS 283/2010, III. ÚS 300/2011).

Možno konštatovať, že z hľadiska argumentácie sťažovateľa postupoval krajský súd tak, že sťažovateľovi odňal možnosť konať pred súdom. Pri takto formulovanej námietke mal sťažovateľ právo podať proti napadnutému uzneseniu dovolanie podľa § 237 písm. f) OSP.

Ústavou daná právomoc neumožňuje ústavnému súdu nahrádzať rozhodovaciu činnosť (právomoc) všeobecných súdov, ak je založená zákonom alebo na základe zákona, t. j. v danom prípade na základe uplatnenia postupu podľa § 237 písm. f) OSP. Ústavný súd môže založiť svoju právomoc na konanie až vtedy, ak fyzická alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv. Ústava ani zákon o ústavnom súde nepripúšťajú, aby si sťažovateľ ako účastník konania zvolil medzi súdnymi orgánmi ochrany porušených základných práv a slobôd, naopak čl. 127 ods. 1 ústavy jednoznačne požaduje vyčerpanie všetkých sťažovateľovi dostupných a účinných prostriedkov nápravy. Aj podľa stabilnej judikatúry ústavný súd nie je oprávnený poskytovať ochranu ústavnosti vo veciach, v ktorých sa sťažovateľ mohol domôcť ochrany

v konaní pred všeobecným súdom vlastnými, dovolenými a Občianskym súdnym poriadkom ustanovenými procesnými úkonmi (I. ÚS 161/02, I. ÚS 79/07).

Ústavný súd v súvislosti so skúmaním podmienok konania o podanej sťažnosti v rámci jej predbežného prerokovania zistil, že sťažovateľ proti napadnutému uzneseniu krajského súdu dovolanie nepodal. Vzhľadom na uvedené obстоjí záver, že nevyčerpal mimoriadny opravný prostriedok, ktorý mu zákon na ochranu jeho základných práv účinne poskytol a na ktorého použitie bol oprávnený v zmysle Občianskeho súdneho poriadku, čo zakladá neprípustnosť jeho sťažnosti. Sťažovateľ ani len netvrdil (tým menej preukazoval), že dovolanie nepodal z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Preto zo strany ústavného súdu neprichádza do úvahy ani prípadný postup podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Na základe uvedeného ústavný súd odmietol sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. S prihliadnutím na uvedené sa ústavný súd bližšie nezaoberal ani argumentáciou sťažovateľa vo vzťahu k porušeniu ním označených práv.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. mája 2012